

שיח ושיג בפרשה

"וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא.. " (יח', ב') בן אדם מה לך נרדם !!?

ידוע שהצדיקים נוהרים מאוד מלהרים את עיניהם מהקרקע וכל הזמן ראשם ועיניהם כלפי מטה גם מטעם ענווה ושפלות וגם כדי שלא יראו מראות אסורות, לכן כאן אברהם אבינו הסתכל כאן לראות את השלושה אנשים. נאמר בפסוק "וישא עיניו וירא" דהיינו שהיה דבר זה להרים ראשו בשבילו כמו משא, כיוון שרגילותו היתה שראשו כל הזמן כלפי מטה.

ומסופר: על איזה בחור ישיבה שחזר מהישיבה הבית לשבת חופשה ועלה לאוטובוס, אך כיוון שראה שבתחילת האוטובוס ישבו נשים לא כל כך צנועות הלך לשבת בסוף האוטובוס ויירדם. ופתאום בא אליו איזה זקן בחלום ויאמר אליו קום מהר בן אדם מה לך נרדם מתחתיד יש פצצה, והנה קם הבחור מהחלום והנה הוא רואה ליד רגליו תיק משונה מאוד, וילך אל הנהג ויספר לו זאת ומיד פינו את האוטובוס וקראו לחבלן משטרה והכל בא על מקומו בשלום ואותו בחור ישיבה נסע לבבא סאלי זיע"א לספר לו זאת ואיך שנכנס לבבא סאלי מיד אמר לו הבבא סאלי אשריך בזכות שמירת העינים שלך הצלת אוטובוס שלם.

ועוד מעשה בזמנינו באדם ירא שמים שהיה צריך לעבור במקום מסוים מאוד לא צנוע, ובאותו מקום היה איזה בחור שלא שמר על עיניו והסתכל לכל עבר וכשראה את הירא שמים עובר שם עם העינים למטה הסתכל עליו לראות אם הוא ירים את עיניו באמצע להסתכל, שהרי סוף סוף גם הוא בן אדם עם תאוות ורצונות כמו שלי אבל להפתעתו הירא שמים עבר את כל המקום הזה בלא להרים עיניו ואפילו פעם אחת

והבחור הזה לא הבין בהתחלה שהרי גם לו יש תאוות ואיך הוא נהנה בחיים, ואדרבא נראה לו שהירא שמים שעבר פה היה די מאושר גם בלא להסתכל במראות המזוהמות, ואם כן יש לו בטח תאוות קדושות שמספקות לו שמחה אמיתית, ולא כמוני שרק שותה מים מלוחים וצמא יותר ונהיה עוד יותר עצוב אחר שמלאתי את תאוותי. ובחשבון נפש עמוק זה הבחור הנ"ל מיד עשה תשובה גמורה וקיים את התורה ויהי לאדם אחר לגמרי,

וממעשים אלו אנו רואים כמה צריכים לשמור עינינו מכל משמר שרואים שזה מה שהיצה"ר מנסה להפיל את האדם הכי הרבה, ואדרבא לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה שהרי ידוע שאם האדם לא נוהר אלא מפקיר את עיניו אזי ח"ו תורתו נאבדת ממנו, וכתב החפץ חיים זיע"א שאם האדם פגם בעוה"ז באיזה איבר מסוים ידע בבירור כי לעתיד לבוא אותו איבר יהא פגום והפגם תלוי לפי ערך קילקולו ע"כ רק זאת עלינו לזכור שאין דבר העומד בפני התשובה. (ובחרת בחיים - ר' יפתח סופר)

אהבת ישראל

צער גדול בנים

מי לנו גדול פִּיעֶקֶב אֲבִינוּ, עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁנִּצְטַעַר עַל גְּדוּל בָּנָיו; צַעַר שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, צַעַר יוֹסֵף, צַעַר דִּינָה, צַעַר בְּנֵימִין.

אין שום עמל שהולך לאבוד. על כל טרח והתאמצות מקבלים תוצאות. לכן, כמה שתיקור את עמלך ותצפה לתוצאות - פחות תקונו בלבך הקנאה אשר אין ממנה שום תועלת, ויותר תזכה בזכות "טובת עין" שיהא לך בהצלחת וזלתך להמשיך ברכה על בניך ועלך, וכנאמר: "טוב עין הוא יברך".

ולכך אין להביט על פלוני שגדול ולדני עולה לו בנקל - הן מצד אסור הקנאה, והן מצד אי ידיעת תוצאות העמל והיגיעה דוקא.

איזהו עשיר

עני מקנא בעשיר. במה אתה מקנא האתה יודע את סבלו, חסר מנוחתו, סערת רוחו ונדאגתו, עצביו, מתחיו, מתחרי, שונאיו, רוחו מצד אחד, ומצד שני הפסדיו האוכלים ומכרסמים את לבו ועוד - אולי הוא גם לא שמח בהלקו ומקנא ביותר עשירים ממנו, ואם כן, בכלל, חזיו אינם חיים ובכלל, מי אמר לך שהוא לא מקנא בך בסתר לבו ומסתכל עליך כמאשר ביותר! לו היו מציגים לפניך את כל מאבקי החיים של העשיר ולעמתם את שלך - בנדאי שהיית שמח להשאר במצבך. וזכר המאמר הידוע: "נסיון העשר קשה מנסיון העני".

ונזכרתי, שפעם פגשתי בחבר חכם, ושאלתי: מדוע אינך קונה אף פעם פרטיס הגרלה של פיס וכדומה וענה לי: אם הייתי יודע שאני ארויח רק סכום הצריך לי, כמו 50,000 שקל או 100,000 שקל - מילא, הייתי קונה, אבל אני מפחד שהפרטיס שלי יזכה בשבע מליון או עשר מליון, ואז אני אבוד לגמרי; אאבד את כל ראשי ואת כל משפחתי, ואקנה אדון לעצמי - כסף וכסף וכל היום כסף.

(הרב יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

לו. מי שאין לו אמונה אינו מקבל מוסר. (ספר המידות)

נתינת מתנה לחתן (המשך)

ולפי מה שראינו שבוע שעבר : פנים חדשות באו לכאן, ויצא יצא לנו שרבי מנחם דיבר במצוה שאינו מחוייב לעשותה, ולכן התיר להשתמש במעשר לקיום מצוות מסויימות [כגון להיות סנדק וכדומה], אפילו שהמעוות אינן הולכות לעניינם. והמהרי"ל דיבר באופן שרוצה להשתמש בכסף לצורך מצוה שחייב בה. אבל באופן שמשמש בכספי מעשר לצורך מצוה שאינו חייב בה, מודה המהרי"ל שמותר להשתמש בכספי מעשר. (עיין פתחי תשובה סימן רמט ס"ק ב).

ושוב ראיתי בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סימן פב) שגם כן כתב, שהבאר הגולה פ"ג בזה לעשות שלום בפמליא של מעלה בין המהרי"ל ורבינו מנחם, אשר נראים לכאורה דפליגו אהדדי, והבאר הגולה יצא לחלק בין מצוה שחייב בה שעל זה אמר המהרי"ל שאינו יכול לקיימה מכספי מעשר, לבין מצוה שאינו חייב בה, שעל זה אמר רבי מנחם שיכול לעשותה מהמעשר, ולעולם לא פליגו אהדדי. ע"ש.

ומאחר שנתבאר בסעיף הקודם שיש חובה לתת מתנה מכובדת לחתן [הן כדי לשמחו והן כדי שלא לגזול], אם כן, בין לדעת רבינו מנחם ובין לדעת המהרי"ל, אינו יכול לתת לו מתנה מכספי מעשר, כיון שדברים שבחובה אינם באים מהמעשר.

וראה עוד בביאור הגר"א לשלחן ערוך (יורה דעה סימן רנג) שכתב בשם התוספתא, שאין עושים מכספי מעשר שושבינות. וביאר בשו"ת תשובות והנהגות (חלק ב סימן תפב), ששושבינות פירושו - שרגילים לשלוח זה לזה מתנות בנישואין, וכששלח אחד לחבירו, מחויב חבירו לשלוח לו בחזרה בנישואין שלו. ולכן אין לתת מתנה לחתן מכספי מעשר.

אולם אם מצבו הכלכלי של החתן דחוק, וזקוק הוא לעזרת הזולת, רשאי לתת לו תוספת על המתנה מכספי מעשר, בפרט אם החתן הוא בן תורה, שהרי עיקר מצות מעשר כספים היא, לתת את המעות לנזקקים כמבואר בשו"ת אבקת רוכל (סימן ג). וכן כתב בשו"ת בית דינו של שלמה (יורה דעה סימן א) שאם הכסף הולך לעניים, מותר לעשות מצוות שאינם חיוביות מכספי מעשר. וכן תראה בשו"ת חתם סופר (יורה דעה סימן רלא), ובנחלת שבעה (סימן ח סעיף ז) ובשו"ת אמרי יושר (חלק ב סימן קלו) וכן מוכח בשו"ת בצל החכמה (חלק ד סימן קסד). ע"ש

(הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

אין נסתר מנגד עיניו

מזכיר הישיבה החב"דית בארץ ישראל נכנס אל משרדו לאחר היעדרות קצרה. ראשית חכמה, מיהר לעבור על הודעות המזכירה האלקטרונית, לבדוק שמא מישהו חיפש אותו בדחיפות. ההודעה הראשונה במזכירה הייתה מאישה בשם זהבה. "אבקש לחזור אליי בדחיפות".

המזכיר היה בטוח כי מדובר בטעות. הדוברת לא הזדהתה כעובדת משרד ממשלתי או לחילופין כמזכירה במפעל שסיפק סחורה לישיבה. גם לא עשה רושם שמדובר באימא שרוצה לרשום את בנה לישיבה.

למרות זאת, החליט המזכיר לחזור למספר הטלפון שהשאירה ולראות מה רצתה. המזכיר הציג את עצמו וזהבה החלה לדבר בצפיפות. היא לא התקשרה בשבילה אלא בשביל חברתה שרה. המזכיר החל לשער כי האישה רוצה ברכה מהרבי מליובאוויטש זצ"ל וניסה להסביר בעדינות כי זו לא הכתובת הנכונה לכך. לשם ברכה, צריך ליצור קשר עם מזכירות הרבי בניו-יורק. אך היא המשיכה בביטחון. "אני מחפשת את חב"ד. אתה חב"ד נכון?". לזה הוא היה חייב להסכים.

היא המשיכה אפוא להסביר את בקשתה, הצנועה כהגדרתה. "חברתי שרה אמורה ללדת בעוד כמה חודשים. היא כבר אימא לשני ילדים, והמחשבה להיות אימא לשלושה מאוד מלחיצה אותה, בעיקר מסיבות כלכליות. היא מבולבלת מאוד ושוקלת ברצינות רבה להמית את העובר".

המזכיר המשיך להקשיב בנימוס. "ניסיתי לשכנע אותה לבטוח בקדוש-ברוך-הוא שמפרנס את העולם כולו ובוודאי יסייע גם לה, אך ללא הועיל. ברגע של אמת היא אמרה לי שרק אם הרבי מליובאוויטש בעצמו יתקשר אליה ויברך אותה – היא תשתכנע. אני מאמינה שבטח תוכל לארגן שיחת טלפון כזו. נכון?".

זה ממש לא היה נכון. "ראי, הרבי עסוק מאוד ואין מדרכו להתקשר בטלפון לאנשים". זהבה התאכזבה. "אם כך, מה ניתן לעשות?", תהתה בקול.

המזכיר הסביר לה כי היא יכולה לשלוח פקס ולבקש ברכה מהרבי כי חברתה תשתכנע מדבריה הנכונים ותאמין במי שזן ומפרנס לכול. "ייתכן מאוד", הוסיף, "שהרבי גם יברך בלידה קלה, וזה עוד יותר ירגיע את חברתך".

זהבה הרהרה ברעיון. היא הבינה שזו האפשרות היחידה. "האם תוכל לשלוח עבורי פקס כזה?", שאלה. לזאת הסכים המזכיר בחפץ לב. הוא הזדרז לשלוח את הפקס לרבי ולהפתעתו קיבל תשובה מהירה מאוד. גם תוכנה של התשובה היה מפתיע ולא שגרתי. הרבי שאל האם זה נכון שאנשים ניסו לדבר עם האישה ברצינות ולא הצליחו? הרבי הוסיף וברך "אזכיר על הציון" (הציון הוא מקום קברו של חמיו של הרבי – הרבי הקודם מליובאוויטש).

המזכיר התקשר לזהבה והקריא לה את התשובה. תגובתה לדברים הייתה מבולבלת מאוד. "למה הרבי מתכוון? מדוע הרבי שואל אם דיברו איתה ברצינות? הרי אני בעצמי דיברתי ושכנעתי והיא עומדת בשלה! מדוע מטיל הרבי ספק ברצינות דבריי?". דממה השתררה לרגע על הקו. המזכיר לא ידע מה מצופה ממנו לומר כעת. כיצד נכון להמשיך את השיחה? לו עצמו היה ברור כי כל מילה של הרבי משמעותית ומדויקת. סימן שאלה הוא סימן שאלה וספק הוא ספק. האם יסביר לאישה כי כנראה לא דיברה מספיק ברצינות עם חברתה?

זהבה נאנחה עמוקות ופתחה בווידי מפתיע. "אינני זהבה. אני בעצמי שרה, זו שעומדת ללדת. אני לא יודעת כיצד הוא ידע... אכן, איש לא שוחח איתי ברצינות על המצב". המזכיר שתק בהלם. "הרבי פשוט נביא", נשבר קולה של שרה.

ארכו לשרה כמה רגעים כדי לחזור לעצמה. "שוב וכתוב בבקשה לרבי, כי אני מקבלת על עצמי להתחזק בביטחון בקדוש-ברוך-הוא וללדת בשעה טובה ומוצלחת, ואני חוזרת ומבקשת את ברכותיו הנאצלות".

המזכיר שלח לרבי פקס נוסף כשידיו עדיין רועדות מגילוי רוח הנבואה שאליו נחשף. תשובתו של הרבי לא איחרה מלהגיע. הרבי הזכיר את מאמר חז"ל ממסכת סנהדרין, "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא", וביקש למסור לאישה שבהחלטתה היא קיימה עולם מלא, שהשם זיכה אותה בזכות גדולה והוא ישלח לה בריאות ונחת. (בנימין ישראלי)